

Program wychowawczy > Klasa VI > Wartość VIII > Cierpienie i umieranie w życiu moim i moich bliskich

III. PEDAGOG

3.1. TREŚĆ MATERIAŁU

W trakcie swojego życia musimy liczyć się z faktem, iż przemijalność jest jego nieodłączną cechą. Życie nie składa się tylko z elementów radości i przyjemności. My sami, członkowie naszej rodziny czy też znajomi jesteśmy narażeni na cierpienie. Może to się odbywać w różnym wymiarze i na różnych płaszczyznach. Czasem dotyka kogoś przykre zdarzenie, choroba czy też śmierć. Uzmysłowanie sobie, że każdego z nas czeka taki sam koniec jest fundamentalne dla zdrowych relacji z innymi i dla nas samych. W pewnym sensie, cały czas musimy być gotowi, że w naszym życiu może pojawić się sytuacja, w której zderzymy się z poważną chorobą czy śmiercią.

3.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

3.2.1. H. Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, wyd. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2014, s. 234.

Wstęp

Lektura *W pustyni i w puszczy* Henryka Sienkiewicza bardzo często zawiera w swojej treści przykre zdarzenia, które dotyczą przemierzających Afrykę Stasia i Nel. Są oni narażeni na niebezpieczeństwa, choroby oraz bezpośredni kontakt z osobami, które są na skraju swojego życia. Dużą część książki obejmuje opis relacji tej dwójki w momencie gdy dziewczynka pozostaje ciężko chora. Stanisław czuje się za nią odpowiedzialny, i robi wszystko aby jej pomóc.

Cytat

„– A ty i Mea, i Kali? Mnie tak przykro, że ja jedna będę spała, a wy się musicie męczyć...

– Owszem, znajdzie się i dla nas czas. O mnie się nie troszcz. Ja w Port-Saidzie w czasie egzaminów nie sypiałem często po całych nocach, o czym nawet i mój ojciec nie wiedział... Koledzy nie sypiali także. Ale co mężczyzna, to nie taka mała mucha jak ty. Nie masz pojęcia, jak dziś wyglądasz... zupełnie jak szklana! Zostały tylko oczy i czupryna, a twarzy wcale nie ma.

Mówił to żartobliwie, ale w duszy się bał, gdyż przy mocnym świetle dziennym Nel miała twarz po prostu chorą, i po raz pierwszy zrozumiał jasno, że jeśli tak dalej pójdzie, to biedne dziecko nie tylko może, ale i musi umrzeć. I na tę myśl zadygotały pod nim nogi, albowiem poczuł nagle, że w razie jej śmierci on także nie miałby ani po co żyć, ani po co wracać do Port-Saidu”.

Program wychowawczy > Klasa VI > Wartość VIII > Cierpienie i umieranie w życiu moim i moich bliskich

Podsumowanie

Powyższy opis przedstawia początkową fazę choroby Nel. Mimo, iż Staś zdawał sobie sprawę z powagi sytuacji stara się pocieszyć siostrę i wesprzeć ją na duchu. Sama dziewczynka ma lekkie wyrzuty sumienia, że może odpoczywać kosztem reszty towarzyszy. Ponieważ czuje się jeszcze stosunkowo dobrze, podchodzi do swojej choroby z godnością i nie chce aby inni cierpieli z tej przyczyny. Jej opiekun daje dobry przykład, jak osoba powinna zachowywać się odpowiedzialna osoba.

3.2.1. H. Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, wyd. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2014, s. 285.

Wstęp

W kolejnym fragmencie mamy przedstawiony kolejny etap choroby Nel. Stan dziewczynki z upływem czasu pogarsza się, co stanowi coraz większe wyzwanie dla Stasia.

Cytat

„– Nagle Nel siadła na posłaniu.

– Stasiu!

– Jestem tu, Nel.

A ona dygocąc jak liść na wietrze, poczęła szukać jego ręki i powtarzać spiesznie raz po raz:

– Boję się, boję się! daj mi rękę!

– Nie bój się, jestem przy tobie.

I chwycił jej dłoń, która tym razem była rozpalona jak w ogniu; nie wiedząc zaś sam, co ma robić, jął okrywać tę biedną wychudzoną rączkę pocałunkami.

– Nie bój się, Nel, nie bój!

Po czym dał jej się napić wody z miodem, która przez ten czas wystygła. Nel tym razem piła chciwie i przytrzymywała mu rękę z naczyniem, gdy próbował odejmować je od ust. Chłodny napój zdawał się ją uspokajać.”

Podsumowanie

Staś Tarkowski stoi przed coraz większym wyzwaniem. Choroba dziewczynki postępuje, zaczyna mieć lęki i potrzebuje coraz większej opieki. Chłopiec spełnia się w roli opiekuna i stara się jak najbardziej ulżyć w cierpieniach Nel.

Program wychowawczy > Klasa VI > Wartość VIII > Cierpienie i umieranie w życiu moim i moich bliskich

3.2.1. H. Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, wyd. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2014, s. 290.

Wstęp

Kolejny fragment książki *W pustyni i w puszczy* jest opisem dalszego cierpienia Nel a zarazem Stasia, który musi patrzeć na coraz to węższe siły podopiecznej. Wydaje się, że dziewczynka już niedługo może opuścić ziemski świat, co wprawia jej brata w rozgoryczenie i rozpacz.

Cytat

„Poczęły się ciężkie i pełne lęku dni oczekiwania. Drugi atak przyszedł dopiero po tygodniu - i nie był tak silny jak pierwszy, ale Nel uczyła się po nim jeszcze słabszą. Wychudła i zmizerniała do tego stopnia, że nie była to już dziewczynka, ale cień dziewczynki. Płomyk jej życia tlił się tak słabo, że zdawało się, iż dość jest dmuchnąć, aby go zgasić. Staś zrozumiał, że śmierć nie potrzebuje czekać na trzeci atak, by ją zabrać - i oczekiwał jej lada dzień, lada godzina.

Sam wychudł i szerniał także, albowiem nieszczęście przechodziło jego siły i jego rozum. Więc patrząc na jej woskową twarzyczkę mówił sobie codziennie: «Na tomże strzegł jej jak oka w głowie, żeby tu ją pochować w dżungli?» – I nie rozumiał wcale, dlaczego tak ma być. Chwilami znów wyrzucał sobie, że jeszcze nie dość jej strzegł, że nie był dla niej dość dobry, a wówczas taki żal chwytął go za serce, że chciało mu się gryźć własne palce. Było niedoli po prostu za dużo”.

Podsumowanie

Na powyższych przykładach widzimy proces jaki zachodził w umyśle Stanisława. Jego podopieczna była coraz bardziej chora, a w ostatnim fragmencie wręcz jest bliska śmierci. Wobec tego wyzwania – pogłębiania się choroby bliskiej osoby, Staś zachowuje się bardzo przytomnie i odpowiedzialnie. Dzielnie stawia czoła wyzwaniu, spełnia się jako osoba odpowiedzialna za los dziewczynki. Jest bardzo opiekuńczy i nie daje po sobie poznać smutku i obaw, aby nie pogrążyć Nel w złych myślach. Początkowo Staś potrafi być wesoły i udawać przed dziewczynką, że nic złego się nie dzieje. Wraz z postępowaniem choroby, traci nadzieję a cała sytuacja przerasta jego odporność emocjonalną. Musi dać im upust w samotności, lecz nie poddaje się i do końca walczy o życie dziewczynki.

Program wychowawczy > Klasa VI > Wartość VIII > Cierpienie i umieranie w życiu moim i moich bliskich

3.2.1. H. Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, wyd. Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2014, s. 316.

Wstęp

W poniższym fragmencie *W pustyni i w puszczy* tym razem nie czytamy bezpośrednio o historii Stasia i Nel. Jego bohaterem jest właściciel karawany, której uczestnicy cierpią na śmiertelną chorobę. Śmierć stopniowo zbiera swoje żniwo a chory kupiec stara się pogodzić z losem swoim i swoich towarzyszy.

Cytat

„– Wyrzucam sobie – mówił po chwili - żem się nie żegnał tak z tymi, którzy umierali na ospę, i z tymi, którzy posnęli poprzednio. Lecz teraz śmierć stoi nade mną... i chciałbym... choć z tą resztą mojej karawany pójść razem w tę ostatnią wielką podróż...

To rzekłszy wskazał ręką na rozpromienione niebo - i dwie łzy spłynęły mu z wolna po policzkach”.

Podsumowanie

Przytoczony fragment lektury obrazuje jak w obliczu śmierci, człowiek potrafi zmienić siebie i swoje postępowanie. Dostrzega wtedy rzeczy, które są naprawdę ważne. Fragment jest niezwykle smutny, bezpośrednio dotyka tematu śmierci i osoby która niedługo także straci życie. Widzimy tu honorową postawę akceptacji. Monolog bohatera jest swojego rodzaju krótkim rachunkiem sumienia, który robi wiedząc o zbliżającym się końcu swojego życia.